
Թօքաթից երկու ժամուկ ճանապարհ հեռու, նը-
րանք հանդիպեցին հինգ թիւրքերի, որոնք խո-
սակցութիւն սկսեցին նրանց հետ և չորսուորեցին
նրանց նոր հազուստները: Խմանալով թէ ինչ
գործով են գնում, թիւրքերը սկսեցին ծաղրել
նոր ժանդարմներին և աշխատում էին կռիւ գը-
ցել նրանց հետ: Նրանք սկսեցին ծեծել ժան-
դարմներին, իսկ այս վերջինները չը համար-
ձակվեցին իրանց զէնքերը գործ դնել և թիւր-
քերը խեղճեցին նրանցից զէնքերը, սրերը և շինե-
լը և հեռացան, խայտառակված թողնելով նը-
րանց ճանապարհի վրա: Երբ ժանդարմները
յետ դարձան թօքաթ, ուր նրանք գնացին պատ-
մելու իրանց զօրադրութիւնը վարչատան մէջ:
Նրանք սաստիկ դարձացան, այնտեղ գտնելով ի-
րանց զէնքերը, որ նրանց ծեծողները բերել
էին՝ ծիծաղելով վերանորոգութեան ժանդարմ-
ներին երկուսուրեքան վրա: Մուկիսարիֆը շատ
ծիծաղեց այդ հանարել վրա և թիւրքերին ան-
պատիժ թողեց:

«Յոյները կամ նէստօրականները և ետղուքի-
ները հետ, որոնք պատկանում են քաղաքական
պատերազմական ցեղին, — մահաւանդակները չէին
կարող թող տալ մի այդպիսի հանարը:»

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՅ

Յունվարի 8-ին

Աւագ տօները փառաւոր հանդէսներով կատա-
րեցաւ այս տարի ալ, թէն ուխտաւոր չը կային:
Դաւիթ մարգարէի և Յակոբ Աւագիւոյ տօնին
պատարագիչ եղաւ Կ. Պօլսոյ նախորդ պատ-
րիարքը՝ Խզմիրեան սրբազանը: Այս տօնը ս.
Յակոբայ վանուց Աթոռոյ տօնն է. Երուսաղէ-
մի պատրիարքը տարին մէկ անգամ այս տօնին
առաւօտեան ժամերգութեան «Փառք ի բա-
ճուն» երգէն սկսեալ մինչև պատարագի սկիզ-
բը Յակոբ Աւագիւոյ անունը կրող Աթոռին վրայ
կելլէ բազմել (պատմութիւնը կըսէ որ այս ա-
թոռը Եղիազար կաթողիկոսը շինել տուած է,
կըր կաթողիկոս օծուեցաւ Երուսաղէմի մէջ):
«Բարիտուս Աստուած» մարդնաբէն վերջ, բոլոր
կաթողիկոսները, վարդապետը, սարկաւազը և զարդը
պատրիարքին կերթան աջը համբուրել: Սակայն
այս տարի պատրիարքի հիւանդութեան պատճա-
ռաւ այս արարողութիւնը տեղի չունեցաւ: Պա-
տարագիչ Խզմիրեան սրբազանը զգացուած կար-
գաց աղօթքները, սակայն բարոյ չը տուաւ հա-
կառակ շատերու անկալութեան:

Նոր տարիի՝ կաղանդի առթիւ ալ հանդիսաւոր
պատարագ մատուցուեցաւ այստեղ. Յարութիւն
պատրիարքը քարոզեց Նոյն խաչելի և Փրկի-
չական շնորհաց դարձուելներու վրայ, յիշեց
դժին փարաւոն, խաչելի 400 ամեայ դեռու-
թիւնը, Նիւիտոսէն ելլել, յիշեց և զիմանալին
փարաւոն, յորմէ Բրիտանիա աղաւթեցան հա-
ւատացեալք, բայց չը յիշեց նոր փարաւոնը՝ հայոց
անգլիկոս դաժնիքը, արիւնաբարու ճիւղը, որ այն-
չափ անմեղներ կատարեց և տակաւին չէ կըչ-
տացած: Ժամերգութեան վերջ բոլոր հոգեւորա-
կանները փիլոսոփ, զարդը և ժողովուրդները
զարդեց շաշակները շարական երգելով եկեղե-
ցիէն ելան ուղղակի պատրիարքարանի ընդու-
նելութեան ընդարձակ դահլիճն, ուր աշակերտ-
ներէն մին ուղերձ մը կարդաց, որ պատրիարքի
բարոյի ալիս կղերականութիւն կը բուրբ, մի-
այն երկու երգ երգուեցաւ, որու ոչ համը յայտ-
նի էր, ոչ հոգը: Պատրիարքը ամենուն մէկմէկ
նարինջ տուաւ. ժամ 5 1/2-ին պատարագը և
պիսկոպոսներով և զլիսաւոր վարդապետներով
վարժարանը գնացին, ուր դարձեալ նոյն երկու
երգերը երգուեցան և ուղերձ մը կարդացուե-
ցաւ: Պատրիարքը սրբազան Խզմիրեանին հրա-
ւիրեց աղոց յորդորական օրհնութիւն մը տալու,
որ համառօտիւ մը յիշեցուց անոնց իրենց
պարտքն և յորդորեց կրօնական կրթութեան հետ
ջանալ զարգանալու ազգային զգացմամբ ևս,
որպէս զի իրապէս օգտակար լինեն եկեղեցւոյն
և ազգին:

Տակաւին յերուսաղէմ կը մնան Խզմիրեան,
Դիմանեան և Խարախանեան, որոնց արձակման
մասին լուր մը չը կայ:

Յունական ծնունդներն (այն է զեկտեմբերի 25-ին)
Թէթէնէն մէջ յունաց և լատինացոց մէջ վեճ
մը ծագեցաւ, որ կրնար ծանր կերպարանք
առնուլ. եթէ միւթէնէնէն և զաղղիական
հիւսպատան շուտով չը հասնեն, որ յաջողե-
ցան յառաջն առնուլ մեծ խառնակութեան մը:

Այստեղի յունաց պատրիարքն, որ Երօպայէն
նոր վերադարձաւ, ծանրապէս հիւանդ է:

Ա.

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼՈՒՅԻՅ

Լ օ ն դ օ ն, յունվարի 4-ին

Երկու յարգելի անձնաւորութիւններ՝ սոկոտոր
Պէրնարդս և միստր Քըրիլը կը փախազին Անգ-
լիա բերել հայ որբերը, զանազ պահելու և
դատարարակելու համար: Այդ խնդիր այժմ ու-
շադրութիւն դրաւած է Մեծն-Բրիտանիոյ մէջ:

Տօկտոր Պէրնարդս և միստր Քըրիլը անգլիա-
կան կառավարութեան խնդրած են օգնելու ի-
րենց՝ հայ որբերը և երեխաները հաս բերելու
համար: Սակայն Բրիտանիոյ արտաքին գործերու
տեսչութիւն անոնց խնդրեցած է, թէ Կ. Պօլսոյ
մէջ զեկտեմբերու ըրած վերջին առաջարկու-
թեան համեմատ, անհաւանական է, որ այսչափ
սոկոտոր թիւով հայ որբեր թողարկուին գաղ-
թէ Անգլիա, այլ թէ լաւագոյն է խնամել զա-
նազ բնիկ որբանոցներու մէջ, որ են ի Թիւր-
քիա:

Անշուշտ ընթերցողին ցանկալի է իմանալ,
թէ ո՞ր են այս մարդիկ, որ կը փախազին յանձն
առնել հայ որբերու խնամքը: Միստր Քըրիլը
սկովտիացի մէկ, և վերապետուց Սկովտիոյ որ-
բանոցներուն: Միստր Քըրիլը խոստացած է
խնամել հարկը որբեր առայժմ, և բաժանել
կամ ցրուել զանոնք Սկովտիոյ տարբեր որբա-
նոցներու մէջ: Տօկտոր Պէրնարդս բժիշկ մէկ և
իր անուն աւելի լաւ ճանչցուած է այս երկրէն
դուրս, քան անուն միստր Քըրիլը: Տօկտոր
Պէրնարդս այս երկրին մէջ կը կոչուի «հայր
անոր երախտներուն» և իր երեսուն տարի է,
որ շարունակ յարատեւած է իր նուիրման: Դը-
ժուարութեամբ և անշնչաւ սկսած գործը այսօր
ընդարձակած և հազարաւոր երեխաներու պահ-
պանման և վերածնութեան ծառայած է: Բժիշկ
Պէրնարդս և միստր Քըրիլը երկուքն ալ ժող-
ւորներու ծոցէն ծնած մարդիկ՝ խոնարհ և ան-
տէրունչ սերունդի ցաւը հասկնալու և զգա-
լու կարող մարդիկ եղած են և մեծ են ու չեն
վերաբերի մասնաւոր երկրի կամ ազգի, այլ
հանուր մարդկութեան, քանի որ իրենց առա-
կան՝ մարդկութեան ցաւը ամբողջ է:

Որբերու տեղափոխութեան մասին զանազան
կարծիքներ կան: Այժմ հայ որբերու Անգլիա
փոխադրուել անհաւանական է, սակայն եթէ
Թիւրքիոյ հայերու ներկայ վիճակ փոխանակ
բարւոյեցելու վտանգներով, կամ շարունակուի,
այն ատեն յայտնի միջոցներ ձեռք պիտի կըր-
նան առնել արտասահմանի մէջ անոնց համար
սպասարանարան դնելու: Կան ոմանք, որ կը
խորհին, թէ հայերու համար յոյժ մեծակար է
հայ երեխաներու գաղթականութիւն զէպի օ-
տար երկրները: Կան որ կը խորհին, թէ որով-
հետեւ հայերս մեծ գաղթականութիւններ կը
կորսուեցան: Աստիտիոյ և Հունգարիոյ մէջ,
պէտք է, որ հայ երեխաներ և պանդուխտներ
օտարութեան յանձնուին բոլորովին: Սակայն
շատեր, որոնք իրանց աչքերով տեսած են հա-
յու թշուառութիւնը, այլ կերպ կը մտածեն
և կը խօսեն: Այս անտէր երեխաներ, փոխանակ
սովամահ, սրակոտոր լինելու, կամ թրջանալու,
լաւագոյն է կըսեն, որ փոխադրուին օտար, քաղա-
քային երկրի մը, և եթէ ոմանք մոռնան ալ ի-
րենց հայրենիքը, դեռ պիտի մնան բաղումը, որ
սիրով, ցաւով և համակրութեամբ պիտի նային
այն երկրին, ուր իրենք ծնեցին և իրենց ծը-
նողներ զոհուեցին:

Տօկտոր Պէրնարդս այսօր պատրաստ է մի-
քանի հազար հայ որբեր խնամելու Անգլիոյ մէջ
իր որբանոցներու յարկին տակ: Նա ծրագրած
է այդ որբեր դատարարակել ետք զրկել ի Բա-
նաղա (!), ուր իրենց հողեր պիտի արուին մշա-
կութեան, ընտանեակներով հանդերձ:

Յանկալի է շատ, եթէ զանուէր կամ ցոյց աը-
րուէր միջոց մը, որով այս անտէր որբեր իրենց
հայրենի կենտրոններուն և մեր միջավայրերուն
մէջ ապաստանարան գտնէին և լինէին ապագա-
մի արգասաբեր սերունդը:

Չարմայր

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՈՒՄԱՆՈՒԹԻՒՆԻՅ

Թ ա վ ը զ, զեկտեմբերի 25-ին

Շուտով թէ՛հանի շաքարի գործարանը իր աշ-

խատանքն ու արդիւնաբերութիւնը կը մեծացնի
և կը սկսի ամբողջ Պարսկաստանին շաքար մա-
տակարարել: Դրա համար էլ մասնաւոր կերպով
այտարարված է շաքարի առեւտրականներին, որ
այսուհետեւ արտասահմանից շաքար չը փոխա-
դրեն Պարսկաստան:

Ներկայումս ցաւալի զրութեան մէջ են գտնու-
ւում թէ Ղաւայի և թէ Լիւալայի ընթերցա-
րանները: Անկարգապահութիւնը ամեն զէպ-
քում մարդու աչքի է դարձնում: Ղաւայի ընթեր-
ցարանը, որ ունի խիստ հարուստ գրադարան,
յանձնված է մի աշակերտի, որը հազիւ կարո-
ղանալով իր դասերը պատրաստել, քիչ անգամ
է պատահում, որ բաց է անում ընթերցարանը:
Խակ Լիւալայինը, որ աղքատ գրադարան է,
յանձնված է այնպիսի մէկին, որ բաց է անում
ընթերցարանը քէ ֆն ուղած ժամանակը:

Երկու ընթերցարաններն էլ ստանում են մի
քանի պարբերական հրատարակութիւններ. «Մը-
շակ», «Նոր-Գար», «Արձագանք», «Աղբիւր» և
«Տարազ» (այս երկուսը Ղաւայի ընթերցարանը
չէ ստանում, ի նկատի ունենալով նախորդ տա-
րիների անկարգ ստացվելը): «Մարտ», «Շաբաթ»:
Մի ժամանակ ստանում էր նաև «Աստղ-Արեւե-
լեան»: Բացի զայնցից, Ղաւայի ընթերցարանը
ստանում է երկու ուսաց թերթեր՝ «Нива»
(իր բոլոր յաւելումներով) և «Неделя», իրեն
նուէր Սակայն քիչ օրուտ այդ բոլորից, երբ
ընթերցարանները շատ քիչ յաճախորդներ ունեն:
Չարմանում ենք, թէ ինչով են զբաղված մեր
հազարաքանները և ընթերցարանների վարչու-
թիւնները, որ չեն էլ ուղում գտնել մի անգամ
վերահասու լինել և հսկել այդ կրթական վայ-
րերը:

Մի ժամանակ մենք ունէինք նաև կիրակեայ
զարդ, սակայն այդ էլ առաջ չը գնաց ժողովու-
րի անտարբերութեան շնորհիւ: Բայց մենք այ-
սօր կարեւոր ենք համարում ընթերցարաններին
կից բանալ կիրակեայ զարդ-լսարաններ, ուր
կը հաւաքվէին մեր երիտասարդները և փոխա-
նակ իրանց ժամանակը թղթախաղով անցկա-
նելու, կը լսէին դասախօսութիւններ, էլ խօ-
սէին, կը իրենցին և այդպիսով կը զարգացնէին
իրանց միտքը:

Մեր քաղաքի թիւրքերը զանազան պատճառ-
ներով գրգռված լինելով՝ պահանջում են, որ
իրանց նաղըը (հոգեւոր դատարան) պաշտօնանկ
լինի և կարգվի մի աշխարհական անձն իրեն
նաղըը:

Արշակունի

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹԻՒՄԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՅ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 22 յունվարի: «Արշակունի» լրագիրը,
որ զարգացրած էր մինչև նոր խմբագրի հա-
տատուութիւնը, երկվանդ նորից լոյս է տեսնում:

ԼՕՆԳՕՆ, 22 յունվարի: Համայնքների ժողովը,
կըրգոյն յայտնում է, որ կառավարութեանը ո-
չինչ յայտնի չէ այն յարձակման մասին, որ կա-
տարել են յունվարի 8-ին մահաւանդակները
բրիտանեայ զորաւորների վրա կանգնող զոր-
մատ, բայց ճիշդ է, որ վերջին շաքարները,
մահաւանդակների գաղթականութեան պատճա-
ռով գրգռված շրջաններից զէպի զարգանքը,
յաճախ յուզմունքներ են տեղի ունենում, որ-
ոնց ժամանակ սպանվեցին թէ քրիստոնեանե-
րը և թէ մահաւանդակները: Արտասահմանեան
պատերազմական նաւերի գալը հանգամանող
ներգործութիւն ունեցաւ: Թիւրքաց իշխանու-
թիւնները, ըստ երեւոյթին, ծայրայեղ ջանքեր
են գործ դնում, որպէս զի կարող պահպանեն և
վտանգութիւն վերականգնեն: Հիւսիսայինները
անընդհատ յարաբերութիւններ մէջ են: Հան-
գատութեան վերականգնումը մեծ մասամբ կախ-
ված է նորակազմ ժանդարմներէից, որը շատ-
յով կազմակերպվում է:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 22 յունվարի: Թէ՛հանից սանիտա-
րական բարձրագոյն խորհուրդի ուղարկած հե-
ռագիրը հաղորդում է, որ Ջէվադիքի նաւահան-
գատում, Բէլուջիստանում, ժանտախտ երեաց:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 22 յունվարի: Միտքի երկու կու-
սակցութիւնների մէջ ծագած երկպառակութիւն-
ների պատճառով, արեւելքական պատրիարքը
հրաժարական տուեց:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 22 յունվարի: Յունվարի 21-ին
անգլիական զեկտեմբեր և Վէնէյցոյէլայի զեկտեմ-
բեր ստորագրեցին վերականգնելու վերաբերեալ
զանազին միջնորդ դատարանի մասին:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 23 յունվարի: Յունվարի 22-ին
կոմս Մուրալիէվ ժամանեց Պետերբուրգ:

Միֆիլիթօօֆի համագումար ժողովը Պե-
տերբուրգում փակվեց:

ՊԱՐԻՅ, 23 յունվարի: Սենյայում գիւրկայ ըն-

թացում յանկարծ բարձրացաւ ջուրը: Գետափի
վրա դրված մի քանի ապրանքներ տարաւ ջուրը:
Նահանգներից հեռագրում են, որ զեկտեմ-
բրում բարձրացել է ջուրը: Վախենում են վնաս-
ներից:

ԼՕՆԳՕՆ, 23 յունվարի: Համայնքների ժողովը,
երկրորդ ընթերցանութեան ժամանակ, 228 ձայ-
նով 157-ի դէմ, ընդունեց Բէլգրի առաջարկու-
թիւնը՝ կանանց ընտրական իրաւունք տալու
մասին:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 23 յունվարի: Պետական խորհրդի
անդամ Թէվֆիկ բէյ և Խաւաթ-փաշա, Երուսա-
ղէմի պատգամաւորը նախկին պարլամենտում,
ճանապարհ ընկան, սուլթանի յանձնարարու-
թեամբ, որպէս զի համոզեն այնտեղի երիտա-
սարդ թիւրքերի կոմիտէներին հրաժարվել ի-
րանց գործունէութիւնից: Նորադրոյն տեղեկու-
թիւնները համեմատ, զինուորական զարդի գի-
րեկտոր Թէվֆիկ փաշայի գնալն ևս նոյն նպա-
տակով է եղել: Թէվֆիկ-փաշան գնում է Պարսից:
Այս հաղորդում են, որ երիտասարդ թիւրքերի
կուսակցութեան Պարսից կոմիտէներն Կ. Պօլսոյ
յայտնում, թէ նրա ցանկութիւնը՝ սահմա-
նադրութեան վերականգնման մասին՝ կը կա-
տարվի Բայրամի տօնին: Կ. Պօլսոյ, սակայն,
շատերը կասկածով են վերաբերվում այդ խոստ-
մունքներին և կարծում են, որ այդ խոստմունք-
ները արվել են երիտասարդ թիւրքերի կուսակ-
ցութեանը ազդեցական ժամանակաւորապէս դա-
դարեցնելու համար ըստազանի ժամանակ:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 23 յունվարի: Կրեմլում և Կանէյ-
եան շրջանում կատարեալ անիշխանութիւն է
թագաւորում: Ստացվում են բազմաթիւ տեղե-
կութիւններ քրիստոնեաների և մահաւանդակ-
ների մէջ տեղի ունեցած բազմաթիւ ընդհա-
րուկների մասին: Ջինսուրոված քրիստոնեաների
ամբողջ Ապոկոթոնից գնում է Կանէյա: Կանէյ-
այի և Բէտրմիսի շրջաններում՝ նոյնպէս անկար-
գութիւններ են տարածված: Վախենում են նոր
սպաստմունքներից: Բեքդաւազ՝ զորքերի թիւը
կըրգում կըճատուէր է, բայց այժմ կրկին օգնա-
կան զորքեր են ուղարկվում:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 23 յունվարի: Հրատարակված է ի-
րագէ, որով արգելվում է գիւրկային ժամատա-
ցութիւն վաճառել: Այդ միջոցը ձեռք է առն-
ված գումարանների առաջն առնելու համար
ըստազանի ժամանակ:

ԿԱՆԷՅԱ, 23 յունվարի: Յուզմունքները առաջ
են բերված, ըստ երեւոյթին, Բէթօրմիսի գոր-
ծարարութիւնը խանգարելու նպատակով: Զիւլա-
տունները աշխատում են հանգամանքներ տեղա-
կան ազդեցականութիւնը: Նաւերի գալու օրից
ոչինչ թշնամական գործողութիւններ չեն եղել:
Զարգում, բայց շրջակայներում լայն է հրա-
ցանաճութիւն: Բրիտանական նաւի հրամանա-
տարը ալ ինչեքեց Վեյ մարդիկ՝ հեռագրական
սիւները պաշտպանելու համար. ֆրանսիական
պահակաւոր հրամանատարն ևս նոյնքան մար-
դիկ է ալ ինչեքեց:

ԽՊԲԱՐԹԻՒՆԻՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

ԲՈՒՇՆՈՒԿ (Բօլգարիա). Թ. Գեորգիան. Չեր
վերջին նամակի համաձայն՝ ձեռ ուղարկեցինը
«Մշակ»: Ուրիշ նամակ ձեռնից չենք ստացել:
ԹԻՖԼԻՍ. «Մուրճի» խմբագրութեան. Չեր
ամագրի համար մեր խմբագրատանը ստացված
է բաժանորդագրին: Կարգադրեցէ ստանալու:
ԹԻՖԼԻՍ. «Տարազի» խմբագրութեան. Կարգա-
ցէք նախորդ պատմութեան և կարգադրեցէ
փողը և հասցէն ստանալու մասին:

Խմբագրի՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԲԱՄԵՍԱՐ
Հրատարակիչ՝ ԱՆԴՐԵԱՍ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՏԵՂԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՅ

ԵՐԿԱՌՈՒՂԻ

Բաժ. դուրս է գալիս	9 ժ. 40 ր. առ.	11 ժ. 20 ր. գըլ.
Թիֆլիս հասնում է	9 " 55 " Եր.	12 " 25 " Եր.
Թիֆլիս դուրս է գալիս	10 " 50 " "	1 " 10 " "
Բաղու հասնում է	4 " 49 " "	7 " 30 " առ.
Բաղուց դուրս է գալիս	2 ժ. 30 ր. ցըլ.	11 ժ. 5 ր. գըլ.
Թիֆլիս հասնում է	8 " 21 " առ.	5 " 50 " Եր.
Թիֆլիս դուրս է գալիս	9 " 30 " "	6 " 50 " "
Բաժում հասնում է	9 " 45 " Եր.	8 " 15 " առ.

Գ Ի Լ Ի Ժ Ա Ն Ս Ն Ե Ր

Типографія Канцел. Главнонач. Гражданск. частью на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская ул. д. 43в.